

4 Kvalitetsbeskrivelser

4.1 Brugsplæne

4.1.1 Formål og funktion

Brugsplænen er den robuste plæne, der består af en tæt og slidstærk vegetation der overvejende består af græsser. Plænen skal være rimelig jævn uden større huller.

Brugsplænen anvendes til spontane aktiviteter året rundt. F.eks. ophold, leg, boldspil, gående færdsel, kælkning, o.l.. Brugsplæner findes i parker og naturområder.

4.1.2 Pleje

Brugsplænen skal bestå af en tæt og slidstærk vegetation, der gerne må indeholde anden flora end græs. Kanterne mod bede og belægninger skal være nogenlunde regelmæssige. Ved forhindringer må græsset være noget højere.

Brugsplænen anlægges med S-mærkede græsblandninger godkendt af Statens jordbrugsforskning, svarende til Prodanas 8775 Classic Turflin.

Pleje i etableringsfasen (1. -3. vækstsæson)

I etableringsfasen skal græsset klippes skånsomt. Græsset klippes første gang når det er 7-10 cm højt. De første gange klippes med en klippehøjde på 4,5 cm.

Pleje i funktionsfasen (fra 4. vækstsæson)

Klipning udføres med cylinderklipper eller rotorklipper. Benyttes græsslåningsmateriel, som ikke findeler græsset, skal det afslåede græs fjernes. Brugsplænen vil ofte nedslides partielt. Slidte felter skal eftersås, så snart de rette vækstforhold er til stede.

Pleje i foryngelsesfasen

Foryngelse kan ske ved en tæt klipping og efterfølgende efterså-

ning med en hurtigetablerende renoveringsblandning.

Brugsplæne			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Græsset skal være tæt og sammenhængende. Græstætheden skal mindst være med 70 % dækning. Standsning af væksten accepteres i tørre perioder.	-	april- okt.
Græshøjde	Minimum 3,5-4,0 cm, maksimum 8 cm. Klippehøjde i uge 25-31 7 cm, maks. 10 cm. Ved forhindringer maksimum 15 cm.	25-30	april- okt.
Kanter og tilstødende elementer	Hvor græsset gror ind over Grusbelægninger, Faste belægninger eller Faldunderlag, og hvor græsset støder op til Klippet hæk skal kanten stikkes og ligge indenfor en afvigelse på 10 cm over 3 lbm. Græsset må maksimum gro 12 cm ind over belægninger (grus-, eller faste-) og maksimum 20 cm ind over faldunderlag. Hvor græsset støder op til Høje eller lave Bunddækkende buske, Krat eller Randplantning i funktionsfasen, accepteres en maksimumshøjde på 15 cm . Maximumshøjden på 15 cm gælder for arealet fra drypzonen og indtil 1m ind i planteelementet, såfremt det ikke hæmmer væksten eller skæmmer planteelementet.	1-2	april-okt.
Afklippet græs	Afklip må ikke skade genvæksten, og der må ikke ligge afklip i klumper på plæner eller på tilstødende belægninger. Dog accepteres maksimum 1 græsklump på 10 cm på den længste led, pr. 100 m ² plæne.	-	april- okt.
Løv	Større samlinger af nedfaldet løv og kviste, som forhindrer tilstrækkelig lystilgang, må ikke forekomme.		okt. - jan.
Bare pletter	Bare pletter må ikke forekomme i større sammenhængende flader (over 500 cm ²). Undtaget herfra er arealer med meget stort slid, som f. eks. trædestier eller arealer, hvor græsset er slidt væk af jævnlig boldspil. Bare pletter over 500 cm ² repareres kontinuerligt med topdressing tilsat græsfrø.	-	april- okt.
Uønsket vegetation	Urter accepteres i det omfang at plænen er tæt og slidstærk.	-	-
Jævnhed	Ujævnheder højst +/- 6 cm over en 3m retskede. Tromling må ikke forekomme.	-	-
Eftersåning	Eftersåning med renoveringssåmaskine efter behov.	0-1	
Stikning af bede omkring træer	Der stikkes i et kvadrat på 1 x 1 m omkring træer.	0-2	April- sept.

4.2 Fælledgræs

4.2.1 Formål og funktion

Fælledgræs anvendes på arealer med ringe slid, hvor man ønsker et grønt ensartet udtryk med en lav plejeindsats. Fælledgræs består overvejende af græsser og er rimeligt jævnt uden huller. Fælledgræs findes i parker og naturområder.

4.2.2 Pleje

Fælledgræsset skal bestå af en sammenhængende vegetation, der gerne må indeholde anden flora end græs. Kanterne mod bede og belægninger skal være nogenlunde regelmæssige. Græsfladen skal være rimeligt jævn.

Ved forhindringer må græsset være noget højere.

Fælledgræs anlægges med S-mærkede græsblandninger godkendt af Statens jordbrugsforskning, svarende til Prodanas 8775 Classic Turflinje eller 8785 Ny svingel Turflinje

Pleje i etableringsfasen (**1. -3. vækstsæson)**

I etableringsfasen skal græsset klippes skånsomt. Græsset klippes første gang når det er 7-10 cm højt. Den første gang klippes med en klippehøjde på 4,5 cm.

Fælledgræs			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Græsfladen skal virke sammenhængende. Græstætheden skal mindst være med 70 % dækning.	-	juni- okt.
Græshøjde	Min. 6 cm, maksimum. 20 cm. (målt på græsset, ikke frøstande)	4-7	Juni/ sept.
Kanter og tilstødende elementer	Hvor græsset gør ind over Grusbelægninger, Faste belægninger eller Faldunderlag, og hvor græsset støder op til Klippet hæk, skal kanten stikkes og ligge indenfor en afvigelse på 15 cm på 3 lbm. Græsset må maksimum gro 15 cm ind over belægninger (grus-, eller faste-) og Trapper og maks 20 cm ind over faldunderlag. Hvor græsset støder op til Høje eller lave Bunddækkende buske, Krat eller Randplantning i funktionsfasen, accepteres en maksimumshøjde på 25 cm . Maximumshøjden på 25 cm gælder for arealet fra drypzonen og indtil 1m ind i planteelementet, såfremt det ikke hæmmer væksten eller skæmmer planteelementet.	1-2	april-okt.
Afklippet græs	Afklippet græs må ikke ligge i store klumper og må ikke skade genvæksten. Afklip må ikke forekomme på tilgrænsende belægninger.	-	-
Løv	Større samlinger af løv og kviste, som forhindrer tilstrækkelig lystilgang, må ikke forekomme.		jan-dec.
Bare pletter	Bare pletter må ikke forekomme i sammenhængende flader (over 2500 cm ²) Bare pletter over 2500 cm² repareres kontinuerligt med harpetmuld tilsat græsfrø. Undtaget herfra er arealer med meget stort slid, som f. eks. trædestier eller arealer, hvor græsset er slidt væk af kørsel.	-	-
Uønsket vegetation	Urter accepteres i det omfang at græsfladen er tæt og slidstærk.	-	maj- sept.
Jævnhed	Ujævnheder højst ± 10 cm over en 3 m retskede.	-	-
Eftersåning	Eftersåning efter behov.		

4.3 Naturstier

4.3.1 Formål og funktion

Naturstier anvendes på Naturarealer, hvor tilgængeligheden er ringe. Naturstier er klippede græsbånd, med eller uden et trådt spor i midten.

Naturstier kan være suppleret med stenmel eller andet stabliserende materiale på udsatte steder.

4.3.2 Pleje

Naturstien skal bestå af en sammenhængende vegetation, der gerne må indeholde anden flora end græs. Græsfladen skal være rimeligt jævn og uden huller.

Naturstien holdes farbar ved klipning af græs, samt fritrumsbeskæring. Større mængder græsafklip skal fjernes fra stien.

Ved forhindringer må græsset være noget højere.

Naturstier anlægges med S-mærkede græsblandninger godkendt af Statens jordbrugsforskning, svarende til Prodanas 8775 Classic Turflin eller 8785 Ny svingel Turflin

Pleje i etableringsfasen (1. -3. vækstsæson)

I etableringsfasen skal græsset klippes skånsomt. Græsset klippes første gang når det er 7-10 cm højt. Den første gang klippes med en klippehøjde på 4,5 cm.

Pleje i funktionsfasen (fra 4. vækstsæson)

Klipning udføres med rotor- eller slagleklipper. Der klippes til en højde på 6 cm. Store mængder af afklip der hindrer græssets vækst spredes.

Naturstier			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Græsfladen skal virke sammenhængende. Græstætheden skal mindst være med 70 % dækning.	-	juni- okt.
Græshøjde	Min. 6 cm, maksimum. 20 cm. (målt på græsset, ikke frøstande)	4-7	Juni/ sept.
Kanter og tilstødende elementer	<p>Naturstier skal være minimum 120 cm brede</p> <p>Hvor græsset gror ind over Grusbelægninger, Faste belægninger, Trapper eller Faldunderlag, og hvor græsset støder op til Klippet hæk, skal kanten stikkes og ligge indenfor en afvigelse på 15 cm på 3 lbm.</p> <p>Græsset må maksimum gro 15 cm ind over belægninger (løse- eller faste) og Trapper og maks 20 cm ind over faldunderlag.</p> <p>Hvor græsset støder op til Høje eller lave Bunddækkende buske, Krat eller Randplantning i funktionsfasen, accepteres en maksimumshøjde på 25 cm. Maximumshøjden på 15 cm gælder for arealet fra drypzonen og indtil 1m ind i planteelementet, såfremt det ikke hæmmer væksten eller skæmmer planteelementet.</p>	1-2	april-okt.
Fritrumsprofil	Fritrumsprofil langs Naturstier er overalt 2,5 m.	1-2	april-okt.
Afklippet græs	Afklippet græs må ikke ligge i store klumper og må ikke skade genvæksten. Afklip må ikke forekomme på tilgrænsende belægninger.	-	-
Løv	Større samlinger af løv og kviste, som forhindrer tilstrækkelig lystilgang, må ikke forekomme.		jan-dec.
Bare pletter	Bare pletter må ikke forekomme i sammenhængende flader (over 2500 cm ²) Bare pletter over 2500 cm² repareres kontinuerligt med harpetmuld tilsat græsfrø. Undtaget herfra er arealer med meget stort slid, som f. eks. trædestier eller arealer, hvor græsset er slidt væk af kørsel.	-	-
Uønsket vegetation	Andre urter end græs må udgøre op til 30 % af græsarealet. Kløver accepteres som græs.	-	maj- sept.
Jævnhed	Ujævnheder højst ± 10 cm over en 3 m retskede.	-	-
Eftersåning	Eftersåning efter behov.		

4.4 Naturgræs

4.4.1 Formål og funktion

Naturgræs består af et areals naturlige græs og urtevegetation der gennemløber en naturlig succession. Naturgræsset hører til naturens egne vegetationstyper hvor planterne tilpasser sig hinanden under de givne vækstforhold. Man kan fremskynde den naturlige succession ved at indså arter der er relevante for det givne plantesamfund. Naturgræs findes mest i naturområder, men også på volde og høje i parkområder.

I naturgræsarealer er der ofte opstået trådte stier, eller der er klippet naturstier for at sikre adgangen til området.

Langs stier klippes et lige skar (minimum 60 cm) langs kanten af belægningen indenfor træer eller andre forhindringer, f.eks. lysmaster og skilte.

(Naturstier skal være minimum 120 cm brede.)

4.4.2 Pleje

Plejen tager udgangspunkt i den naturlige succession. I naturgræsarealet er træopvækst uønsket og plejen er derfor rettet mod at forhindre at arealet springer i skov.

Pleje i etableringsfasen (1. vækstsæson)

Pleje i funktionsfasen (fra 2. vækstsæson)

Græsset kan slås en gang om året for at hindre træagtig opvækst. Bjørneklo og storbladede pileurter må ikke forekomme.

Langs stierne slås græsset 2-4 gange om året. Græsset må ikke blive så langt at det vælter ud over stien i vådt vejr.

Naturgræs			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Naturgræsset skal fremstå med stedets naturlige plantesamfund. Ved opvækst accepteres, men stedet må ikke springe i skov.	-	april- okt.
Græshøjde	Langs alle typer stier slås græsset i et skar på hver side af stien i min. 60 cm's bredde. Klippehøjde 6 cm og maksimum græshøjde 20 cm. Der klippes langs kanten af belægninger, et lige skar indenfor træer eller andre forhindringer, f.eks. lysmaster og skilte. Store klumper af afklip skal fjernes fra stien. Klippede spor skal være minimum 120 cm brede.	4-7	Juni/ sept.
Kanter og tilstødende elementer	Hvor græsset gør ind over Grusbelægninger, Faste belægninger, Trapper eller Faldunderlag og hvor græsset støder op til Klippet hæk, skal kanten stikkes og ligge indenfor en afvigelse på 15 cm på 3 lbm. Græsset må maksimum gro 15 cm ind over belægninger (løse- og faste-) og Trapper og maks 20 cm ind over faldunderlag. Hvor græsset støder op til Høje eller Lave bunddækkende buske, Krat, Randplantning og Skov, må græsset ikke hæmme væksten eller skæmme planteelementet.	1-2	april-okt.
Uønsket vegetation	Forekomster af bjørneklo, tidsler, bynke og storbladede pileurter fjernes.	-	maj- sept.
Rydning af træopvækst	Udføres med kratrydder	0-1	aug.-marts

4.5 Høje bunddækkende buske

4.5.1 Formål og funktion

Buskfladen er en ensartet og fladedækkende plantning, der ofte bruges under træer og større buske. Dens formål er at skabe en regelmæssig massevirkning, hvor den enkelte plante underordner sig helheden. Bruges ofte som et arkitektonisk element.

4.5.2 Pleje

Skal som helhed fremstå frodig og i god vækst. Skal dække arealet fuldstændigt og skal være så tæt at det forhindrer opvækst af uønsket vegetation.

Den ensartede virkning opnås med en tæt planteafstand og planter af samme art.

Pleje i etableringsfasen (1. - 3-vækstsæson)

Plejen i etableringsfasen koncentrerer sig om at få planterne i god vækst. Buskene skal på sigt dække arealet fuldstændigt. Hvor der er plantet tæt renholdes med håndværktøj.

Pleje i funktionsfasen (fra 4. vækstsæson)

Plejen skal i funktionsfasen sikre at de enkelte buske udvikler sig karakteristisk for arten, samtidigt med at plantningen virker som en helhed. Plantningens rand skal så vidt muligt fremstå med den naturlige vækst og skal kun klippes i tilfælde hvor udhængende grene generer færdslen på tilgrænsende arealer eller gror ud over faste belægningsflader. Beskæringsformen bestemmes af den enkelte arts vækst og blomstringstidspunkt

Pleje i foryngelsesfasen

Buskfladen forynges ved en total nedklipping sent på vinteren. Der kan tilføres kompost.

Høje bunddækkende buske			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Buskfladen skal fremstå frodig og i god vækst. Skal være fladedækkende med mindst 85% dækning. Eventuel efterplantning udføres efter behov.	2	
Uønsket vegetation	Etableringsfasen: Efter etableringspleje skal plantningen være fri for uønsket vegetation. Plantningen renholdes med håndredskaber. Funktionsfasen: I en 1 m bred randzone må uønsket vegetation ikke præge helhedsindtrykket: Grove urter, som tidsler og bynke må ikke forefindes. Øvrige urter må maks. blive 8 cm høje. I hele plantningen må træopvækst kun forekomme som årsskud.	8-10	april-okt.
Beskæring	Plantningen klippes hvor den generer tilgrænsende arealer og må max. nå 25 cm ud over løse/faste belægninger. Udføres som sommerbeskæring. Plantningen skal efter beskæring fremstå med den for plantningen naturlige vækstform.	1	juli-aug.
Afklippet materiale	Afklippet materiale skal fjernes.	1	
Foryngelse af buske	Der foretages en kraftig tilbageskæring af buskene. Afklip bortskaffes.	0-1	dec-febr.
Efterplantning ekskl. planter	Udføres efter behov.	0-1	nov.-april
Udlægning af flis	Der kan udlægges 12-15 cm flis. Inden udlægning af flis skal jorden være fri for uønsket vegetation og der skal gødes med NPK 12-5-14 3 kg pr.100 m ² eller tilsvarende.	0-1	

4.6 Klippet hæk

4.6.1 Formål og funktion

Den klippede hæk er en ensartet lineær plantning. Den afgrænser, giver læ og danner rum. Bruges ofte som arkitektonisk element.

En hæk er klippet på siderne og i toppen, skal have en fast, skarp og regelmæssig form og være tæt helt til jorden. Klippes så den fastlagte højde, bredde og form fastholdes.

4.6.2 Pleje

Den klippede hæk skal være frodig, ensartet og tæt. Plejen skal sikre at hækken klippes i den fastlagte bredde og højde.

Pleje i etableringsfasen (1. -3. vækstsæson)

Plejen i etableringsfasen koncentrerer om at få planterne i god vækst. Generelt gælder at der ved valg af plejemetode skal tages hensyn til at planterne ikke må beskadiges hverken på rod eller top. Jordstrukturen skal være god og der må ikke forekomme konkurrerende vegetation. I etableringsfasen klippes siderne efter behov. Klipping af toppen afhænger af artsvalg.

Det kan være nødvendigt at beskære flere gange om året.

Pleje i funktionsfasen (fra 4. vækstsæson)

Plejen i funktionsfasen består i at sikre at hækken får en fast, skarp og regelmæssig form. Uønsket træopvækst skal fjernes. Når hækken har fået sin ønskede størrelse accepteres kun en beskeden årstilvækst på sider og top. Løvfældende hække klippes i juli/august måned. Stedsegrønne hække klippes inden 1. juni. Årskudene må ikke blive længere end at hækens form stadig kan opfattes.

Hvor der ikke er en målbeskrivelse klippes hækken i den samme bredde og højde som hidtil.

Pleje i foryngelsesfasen

Hækken kan forynges ved en kraftig tilbageskæring. Det skal ske på et tidspunkt hvor planterne villigt bryder fra sovende øjne. For løvfældende hække skal tilbageskæring ske i februar måned. Taks og buksbomhække tilbageskæres i maj måned uden nattefrost.

Klippet hæk			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Hækken skal fremstå frodig, veludviklet og rimeligt ensartet i hele forløbet. Skal være i god vækst og skal være rimeligt tæt med mindst 85 % dækning.	2	
Uønsket vegetation	I etableringsfasen skal plantningen være fri for uønsket vegetation. Der renholdes med håndredskaber. I funktionsfasen må uønsket vegetation maks. udgøre 15 % af jordarealet under hækken, og må ikke skæmme helhedsindtrykket. Der må ikke forekomme opvækst af fremmede vedplanter eller flerårigt ukrudt. Opvækst af fremmede vedplanter fjernes umiddelbart før klipping.	6	april-okt.
Døde og knækkede grene	Forekomst af døde og knækkede grene må maks. udgøre 5 % og må ikke forekomme i sammenhængende flader.	1-2	
Kanter	Hvor der er fast belægning langs hækken klippes siden af hækken til kant af belægning eller bagkant af kantsten.	1-2	
Klipping af hæk	Hækken skal have en fast og regelmæssig form. Efter sommerklipping skal hækken stadig være tæt og grøn. Hækkens form må ikke afvige mere end +/- 5 cm over en 2 m retskede. Skudtilvækst på sider maks. 25 cm og top 50 cm .	1-2	aug-sep.
Afskåret materiale	Afklip må ikke være synligt og skal fjernes samme dag på tilgrænsende belægningsflader.	1	
Foryngelse af hæk	Der udføres en kraftig artsbestemt ind- og nedklipping. Afklip bortskaffes.	0-1	okt-maj
Udlægning af flis	Der kan udlægges 12-15 cm flis. Inden flis udlægges skal jorden være fri for uønsket vegetation og der skal gødskes med NPK 12-5-14 3 kg pr.100 m ² eller tilsvarende.	0-1	april
Efterplantning ekskl. planter	Udføres efter behov.	0-1	nov.-april

4.7 Fritstående træer

4.7.1 Formål og funktion

Det fritstående træ er rent æstetisk et vigtigt element både i byen og i det åbne land. Det er et træ hvor kronen udvikler sig frit uden konkurrence fra andre træer. Afhængig af placeringen kan det være fuldkronet med grene helt ned til jorden eller kan være opstammet.

4.7.2 Pleje

Træerne skal fremstå frodige og i god vækst. Der må ikke forekomme døde eller døende grene som præger træets udseende, kan være en sikkerhedsmæssig risiko eller virker hæmmende på træets sundhed. Kravene til arealet ved træets fod afhænger af hvilken elementtype, der er tale om. Fritstående træer skal have en for arten karakteristisk form og beskæringen skal være minimal.

Ved plantning af fritstående træer skal der sikres at der er tilstrækkelig plads til at træet kan udvikle sig, både over og under jorden. Valg af planteart skal ske under hensyntagen til vækstvilkårene.

Pleje i etableringsfasen (1. – 5. vækstsæson)

Træet skal være i vækst. Der må ikke forekomme konkurrerende græs og planter indenfor 1 m² omkring træet. Træerne skal holdes saftspændte. Opbindinger skal tilpasses træernes stammetykkelse, skal løbende sænkes og skal fjernes når træet er groet helt fast. Træet skal sikres en harmonisk opbygning. Der udføres etableringsbeskæring 1 gang om året, I henhold til Esbjerg Kommunes "Beskæringsprincipper for Gadetræer", som er vedlagt som bilag.

Opbinding skal tilpasses træets størrelse, stokke til opbinding skal være spidse lærkestokke, Ø5-8 cm med opbinding som sikkerhedssele og afstandsplade.

Pleje i funktionsfasen (fra 11. vækstsæson)

Pleje i etableringsfasen (5. – 10. vækstsæson)

Græs og planter må vokse ind til stammen, hvis træet forbliver I god vækst.

Træerne skal holdes saftspændte

Opbindinger og stokke fjernes, hvor træerne kan holde sig selv.

Der udføres etableringsbeskæring 1 gang om året, I henhold til Esbjerg Kommunes "Beskæringsprincipper for Gadetræer", som er vedlagt som bilag.

Pleje i foryngelsesfasen

Træer som trives dårligt, mangler

Plejen i funktionsfasen skal sikre at træet udvikler sig karakteristisk for arten med en harmonisk kronebygning. For træer i klippede græsarealer gælder at barken ikke må beskadiges af klippeudstyr. Der accepteres totter af langt græs omkring stammen i en afstand af op til ½ m fra træet. Gadetræer og øvrige træer langs belægning skal opstammes så det foreskrevne fritrumsprofil overholdes. Sår efter sidegrene må max. være 1/3 af stammetykkelsen.

æstetisk kvalitet eller er til fare for borgerne fjernes i stedet og erstattes evt. af nye træer.

Fritstående træer Parktræer			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tids- punkt
Vækst	Træerne skal fremtræde frodige og i god vækst, med den naturlige vækstform. Døde og syge træer, samt træer som mangler vand registreres.	2	
Uønsket vegetation	Etableringsfasen: Efter etableringspleje må der ikke forekomme uønsket vegetation i en afstand af 1,0 m fra træet. Funktionsfasen: Se beskrivelsen af elementets pleje i funktionsfasen. Urteagtig vegetation må ikke hæmme træets vækst.	6	april-okt.
Opbinding	Opbinding må ikke genere træets bark eller grene. Tilpasses træets stammetykkelse, sænkes løbende og fjernes når træet er groet helt fast. Opbindingen placeres i træets nederste 1/3-delspunkt.	2	
Beskæring	Etableringsbeskæring af unge træer: Der beskæres for gennemgående stamme, spidse grenvinkler og krydsende grene. Sår efter sidegrene må maks. være 1/3 af stammetykkelsen. Partier af døde og knækkede grene må ikke forekomme. Mindre døde kviste må forekomme. Vanris fjernes ved basis 1 gang om året. Al beskæring udføres med fagligt korrekte snit uden at efterlade stubbe.	1	
Fritrumsprofil	Der beskæres for overholdelse af fritrumsprofil. Nedhængende grene afkortes eller afskæres ved basis. Sår efter sidegrene må maks. være 1/3 af stammetykkelsen.	1	
Afklippet materiale	Afklippet grenmateriale må ikke præge helhedsindtrykket, fjernes eller sønderdeles til jordkontakt. På befæstede arealer skal alt afskåret materiale fjernes.		
Vanding	Vanding med 75 l vand/gang i de første 3 år iflg. vandingsplan. Første gang i april.	5-8	april-aug.
Etablerings beskæring af unge træer	Der beskæres for gennemgående stamme, spidse grenvinkler og krydsende grene. Sår efter side grene må maks. være 1/3 af stammetykkelsen.	1	dec.-febr.
Opstamning af etablerede træer	Opstamning foretages gradvis indtil den ønskede højde er nået. Der udføres forberedt opstamning inden grenene skæres af ved basis. Kronen skal mindst udgøre 2/3 af træets totale højde.	0-1	dec.-febr.

4.8 Randplantninger

4.8.1 Formål og funktion

Randplantning er en tæt og robust plantning i flere etager. Plantningen består oftest af hårdføre og naturligt hjemmehørende træer og buske.

Randplantningens primære funktion er at give læ, opdele og danne rum. Sekundært at give frodighed, blomster og frugter. Randplantningen er levested for flora og fauna og fungerer som spredningskorridor.

Randplantninger kan foruden at være blandede plantninger også være fuldkro- nede ensartede trærækker.

4.8.2 Pleje

Randplantningen skal som helhed være i god og sund vækst. Det skal fremstå frodigt, robust og tæt. Plejen tager udgangspunkt i en ekstensiv pleje.

Pleje i etableringsfasen (1. -3. vækstsæson)

Plejen i etableringsfasen koncentrerer om at få planterne i god vækst. Der må ikke forekomme konkurrerende vegetation og jordstrukturen skal være god. Efter 2. vækstsæson kan der sås dækafgrøde.

Pleje i funktionsfasen (fra 4. vækstsæson)

I funktionsfasen består den primære pleje i udtynning af ammetræer og løbende udtynning så randplantningen kan udvikle sig til en helhed. Der skal beskæres for overholdelse af fritrumsprofilet.

Vegetationen i bunden af randplantningen afhænger af den aktuelle lystilgang. Består enten af den naturligt forekommende urteflora eller af bar jord.

Pleje i foryngelsesfasen

Ældre randplantninger kan foryn- ges ved at skære buskplantningen ned og fritstille træerne. Buskene vil skyde på ny og udvikle sig til en tæt kratagtig bundbevoksning under træerne.

Randplantninger			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Randplantningen skal være i vækst, fremtræde frodigt og sammenhængende og skal virke rumdannende. Bestandstræer skal altid have passende lystilgang og udviklingsmuligheder.	2	
Uønsket vegetation	Efter etableringspleje må der ikke forekomme uønsket vegetation. I funktionsfasen består vegetationen i bunden af plantningen enten af den naturligt forekommende vilde flora eller af bar jord. Jorden i kanten af plantningen kan være dækket af den naturligt forekommende vilde flora. Sammenhængende grupper af aggressive urter som brændenælder, tidsler og gråbynke må maksimum udgøre 25 m² .	4-6	april-okt.
Fritrumsprofil	Færdsel langs gangarealer og brugsarealer skal kunne ske uhindret. Der udføres beskæring for fritrumsprofil langs veje, stier og brugsarealer.	1-3	
Beskæring	Der må ikke forekomme døde, knækkede eller rådne grene der kan være en sikkerhedsrisiko, truer plantningens sundhedstilstand eller præger helhedsindtrykket. Der må maks. være 10 % døde og syge planter dog ikke i sammenhængende områder.	1	
Afskåret materiale	Afskårne grene sønderdeles og fordeles i plantningen så de ikke skæmmer helhedsindtrykket eller lægges i rækker i en lagtykkelse på maks. 80 cm. Der må ikke forekomme afskåret materiale i en 2 m bred randzone.	1	
Bjørneklo	Kolonier af bjørneklo og storbladede pileurter fjernes.		maj-sept.
Renholdelse af bar jord	Jorden holdes ukrudtsfri ved fræsning, harvning eller lignende.	6-8	
Efterplantning ekskl. planter	Udføres efter behov.	0-1	okt.-april
Udlægning af flis	Der kan udlægges 12-15 cm flis. Inden udlægning af flis skal jorden være fri for uønsket vegetation og der skal gødes med NPK 12-5-14 3 kg pr. 100 m ² eller tilsvarende	0-1	
Rydning	Der kan foretages partiel eller artsvis rydning med grenknuser af hensyn til tilgængelighed for mennesker, flora og fauna.		
Fornyelse af buske	Nedskæring af buske efter behov, med knusning, buskrydder eller sav.	0-1	nov-marts
Udtynding	Udtynding i ammetræer og bestandstræer så lystilgangen til underplantningen bliver optimal. Udføres efter behov.	0-1	dec.-marts

4.9 Lund

4.9.1 Formål og funktion

En lund er en gruppe af træer der danner en helhed.

I lunden står træerne tilfældigt placeret i forhold til hinanden. Træerne er ofte af samme art men kan også bestå af flere arter. Træerne kan være fuldkronede eller have sammenvoksede kroner. Afhængig af bundvegetationen kan man se ind under træerne i lunden.

4.9.2 Pleje

Træerne skal være i god vækst og skal fremstå som en smuk og robust helhed. Der må ikke være rådne eller døde grene der præger udseendet, træets sundhed eller er en sikkerhedsmæssig risiko. Træerne skal have en for arten karakteristisk form og beskæringen skal være minimal. Lund står i en bund af naturgræs.

Pleje i etableringsfasen (1. –10. vækstsæson)

Plejen i etableringsfasen koncentrerer om at få planterne i god vækst. Der må ikke forekomme konkurrerende vegetation og jordstrukturen skal være god. Efter 2. vækstsæson kan der sås dækafgrøde.

Pleje i funktionsfasen (fra 11. vækstsæson)

Træerne skal fremtræde frodige og veludviklede. Der udtyndes løbende i træerne. Al udtynding skal ske så tidligt at det ikke hæmmer bestandstræernes planlagte udvikling.

Beskæring i funktionsfasen skal ske i betydeligt mindre omfang end i etableringsfasen. Beskæring for fritrumsprofil udføres med forberedt opstamning hvor det kræver det. Der må ikke efterlades stubbe på stammer og grene.

Lund			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Lunden skal være i vækst og have en frodighed der svarer til stedets vækstforhold.	2	
Uønsket vegetation	Efter etableringspleje må der ikke forekomme uønsket vegetation. Sammenhængende grupper af aggressive urter som brændenælder, tidsler og gråbynke må maksimum udgøre 25 m² .		
Jordoverflade	Jorden skal synes dækket af vegetation.	1	
Fritrumsprofil	Der beskæres for overholdelse af fritrumsprofil.	1	
Afklippet materiale	Grenafklip skal fjernes.		
Bjørneklo	Kolonier af bjørneklo og storbladede pileurter fjernes.		maj-sept.
Efterplantning ekskl. planter	Udføres efter behov.		
Etablerings beskæring af unge træer	Der beskæres for, spidse grenvinkler og krydsende grene. Sår efter side grene må maks. være 1/3 af stammetykkelsen.	1	dec.-febr.
Udtynding	Træerne udtyndes så de ikke hæmmer de udvalgte bestandstræers planlagte udvikling.	1	
Slåning af bundvegetation	Udføres efter behov.		

4.10 Skov

4.10.1 Formål og funktion

Skoven er et selvstændigt og dominerende element i landskabet. Består af en trædomineret vegetation, der er bredere og kraftigere end randplantninger.

Skoven giver en rummelig oplevelse. Indefra opleves skoven som et rum med bestandstræer og underskov, mens den udefra opleves som et skovmassiv der afgrænser og adskiller arealer.

Skovens opbygning kan variere meget. Den kan have forskellige typer eller slet ingen skovbryn, ligesom skovens indre kan bestå af en blanding af løvmassiver, lysninger, løvsale og søjlehaller. Bevoksningen i skovbunden af urter, buske og træopvækst, styres ved at regulere lystilgangen til skovbunden. Skoven er levested for vild flora og fauna.

4.10.2 Pleje

Driften af skovene afhænger af skovens alder og de rekreative og arkitektoniske mål. Den omfatter under alle omstændigheder løbende udtynding og opelskning af nye træer og fjernelse af grene og træer der er til fare for trafikikkerheden.

Pleje i etableringsfasen (1. – 3. vækstsæson)

Plejen i etableringsfasen koncentrerer om at få planterne i god vækst. De første 3 vækstsæsoner må der ikke forekomme konkurrerende vegetation. Ammetræer udtynnes når de generer de blivende træarter.

Pleje i funktionsfasen (fra 4. vækstsæson)

I funktionsfasen består den primære pleje i udtynding af træer og buske så de udvalgte blivende træer kan udvikle sig. Plejen består desuden i at fremelske ny træopvækst til løbende foryngelse af skoven og opelskning af en naturlig skovbundsflora. Skovbundsflora og underskov afhænger af den aktuelle lystilgang til skovbunden.

Pleje i foryngelsesfasen.

Skoven forynges løbende ved at der hele tiden gøres plads til opelskning af nye træer der med tiden kan afløse de blivende træarter.

Skov			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Vækst	Skoven skal være i vækst og have en frodighed der svarer til stedets vækstforhold.	2	
Uønsket vegetation	Efter etableringspleje må der ikke forekomme uønsket vegetation. Sammenhængende grupper af aggressive urter som brændenælder, tidsler og gråbynke må maksimum udgøre 50 m² .	2-4 1	april-okt.
Jordoverflade	Skovbundsvegetationen afhænger af den aktuelle lystilgang og består af den naturligt forekommende vilde flora eller af bar jord.		
Beskæring	Forekomst af døde og knækkede grene accepteres så længe helhedsindtrykket bevares. Døde træer og knækkede grene må ikke være til fare for publikum	1	
Fritrumsprofil	Langs veje og stier skal der beskæres for overholdelse af fritrumsprofil.	1	
Afskåret materiale	Afskårne grene henlægges i skovbunden, skal dog tilpasses stedets helhedsindtryk. Grene der generer helhedsindtrykket flishugges og flisen bruges på stier og i skovbund.		
Bjørneklo	Bjørneklo og storbladede pileurter fjernes.		maj-sept.
Renholdelse af bar jord	Jorden holdes ukrudtsfri ved fræsning, harvning eller lignende.	6-8	
Udlægning af flis	Der kan udlægges 12-15 cm flis. Inden udlægning af flis skal jorden være fri for uønsket vegetation og der skal gødes med NPK 12-5-14 3 kg pr.100 m ² eller tilsvarende	0-1	
Efterplantning ekskl. planter	Udføres efter behov.	0-1	okt.-april
Rydning	Der foretages partiel eller artsvis rydning med grenknuser af hensyn til tilgængelighed for mennesker, flora og fauna.		
Udtynding	Der udtyndes i ammetræer og bestandstræer så de udvalgte blivende træer får plads og lys til at udvikle sig. Hvor målet er en frodig underskov udtyndes så lystilgangen til underskoven bliver optimal. Udføres efter behov.		

4.11 Grusbelægninger

4.11.1 Alment

Arbejdet omfatter tilsyn med opretholdelse af tilstandskrav og opretning og vedligehold af arealer med grusbelægninger som:

- Veje og stier
- Pladser

samt bortskaffelse af udskiftede materialer der ikke skal genanvendes.

Renhold og ukrudtsbekæmpelse er ikke omfattet.

4.11.2 Udførelse

Nye materialer skal være i overensstemmelse med de oprindelige materialer.

Til grusveje anvendes materialer som vejgrus eller asfaltgenbrug.

Til opbygning og vedligehold af grusbelagte stier anvendes stabilt grus, knust beton, vejgrus og stenmel.

Grusbelægninger veje og stier			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Jævnhed	Belægning skal fremtræde med en jævn overflade uden vandansamlende lunger, hvor vandet bliver stående i tørre perioder. Huller må ikke forekomme	5-7	
Opretning med vejgrus og stenmel	Huller rettes op med leret vejgrus 0-8 mm. afsluttes med 2 cm. stenmel, materialerne komprimeres hver for sig i fugtig tilstand. Lunger rettes op med stenmel, som udlægges og komprimeres i fugtig tilstand.	0-1	

Grusbelægninger, Pladser			
Krav		vejl. frekvens	vejl. tidspunkt
Jævnhed	Belægning skal fremtræde med en jævn overflade uden vandansamlende lunger, hvor vandet bliver stående i tørre perioder. Huller må ikke forekomme	5-7	
Afretning	Afretning udføres med traktor monteret vejretter	0-1	
Opretning med vejgrus og stenmel	Huller og lunger rettes op med leret vejgrus 0-8 mm. Pladser med stenmels-overflader, oprettes som stier, dog kan der forekomme pladser med tykkere stenmels-lag, som derved medfører tykkere lag ved opretning. Der tilføres vejgrus til opretning af huller og lunger i rekvireret omfang således, der opnås et effektivt sidefald for afvanding.	0-1	